

YLEINEN VALTIO-OPPI

Palauta jokaista kysymystä (1-3) kohden henkilötiedoilla varustettu vastauspaperi, vaikka et olisi vastannutkaan kysymykseen.

1. Mitä Erkki Berndtson tarkoittaa politiikan tutkimuksen tavoitteita ja menetelmiä arvioidessaan sillä, että politiikan tutkimus on käytännöllistä, ja miten Berndtson erittelee tutkimuksen intressien perusteella politiikan tutkimuksen suhdetta yhteiskunnallisiin käytäntöihin? (6 p.)
2. a) Miten demokratiateoriat ja kansalaisten asema ja oikeudet ovat muuttuneet 1700- ja 1800-luvulla? (3 p.)
b) Miten sukupuolta on tutkittu poliittisen sosialisoinnin perustana? (3 p.)
3. Korporatistmin uudet muodot ja hiljainen vallankumous ovat 1900-luvulla osoittautuneet puolue toiminnan haasteiksi. Arvioi näitä haasteita puolueiden poliittisten funktioiden perusteella. Mitkä ovat puolueiden vahvuudet haastajiin verrattuna? (6 p.)

YLEINEN VALTIO-OPPI

MALLIVASTAUKSET

Sivunumerot viittaavat Berndtsonin teokseen (Politiikka tieteenä / Politik som vetenskap).

1) Mitä Erkki Berndtson tarkoittaa politiikan tutkimuksen tavoitteita ja menetelmiä arvioidessaan sillä, että politiikan tutkimus on käytännöllistä, ja miten Berndtson erittelee tutkimuksen intressien perusteella politiikan tutkimuksen suhdetta yhteiskunnallisiin käytäntöihin? (6 p)

Vastauksen tuli sisältää kaksi pääkohtaa: Valtio-opin luonnehdinta käytännöllisenä tieteenalana ainakin alaluvun ”Käytännöllinen tiede” (s 99-100/ 93-94) perusteella ja toiseksi tieteenalan käytäntösuhteen erittely tiedonintressin käsitteen perusteella. Jälkimmäisessä osassa tuli hyödyntää sekä Habermasin esitystä tiedonintresseistä (s 91-93/ 85-87) että Berndtsonin niiden pohjalta jatkamaa arviota valtio-opin suhteesta yhteiskunnallisiin käytäntöihin (101-105/ 93-98). Tämä Berndtsonin osuus konkretisoi sen, että valtio-opissa harjoitetaan Habermasin esittämien kolmen tiedonintressien mukaista tutkimusta.

Valtio-opissa työn tekoa tukeva tutkimus tuottaa tietoa säännönmukaisuuksista ja syysuhteista, jotka kuitenkin ovat luonteeltaan toisenlaiset kuin luonnontieteessä. Intressi siis on samankaltainen, mutta tutkimus ja tutkimuksen ja käytäntöjen välinen yhteys ovat erilaiset. Luonnontieteissä säännönmukaisuuksien perusteella voidaan laatia ennusteita, koska tutkimus ei suoraan vaikuta kohteen käyttäytymiseen. Yhteiskuntatieteissä tutkimus ja kohteena olevat käytännöt ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa. Siten käsitteet ja kysymykset ovat osin peräisin tutkittavan kohteen kielestä ja käytännön ongelmista.

Valtio-opillinen tutkimus voi tavoitella tiedollaan hyvän yhteisön rakentamista Aristoteleen esimerkin tapaan. Valtio-opin käsittäminen demokratietieteeksi on perustunut valtio-opin rooliin demokratioiden kehittämisen vaiheissa (tämä on teoksen läpi kulkeva keskeinen teema, myös s. 20, 104-105, 212-213/ 12-13, 98-99, 206-207). ”Tutkimuksen perusfunktio ja sen olemassaolon edellytys on kehittää yhteiskunnallista keskustelua rationaaliseen suuntaan erilaisista lähtökohdista käsin. Luodessaan uusia käsitteitä ja näkökulmia yhteiskuntaan politiikan tutkijat tarjoavat myös vaihtoehtoja poliittisesta ja hallinnollisesta käytännöstä nousevalle keskustelulle.” (105/ 99). Kaikki tutkimusintressit ovat omalla tavallaan perusteltuja ja tärkeitä demokratian toimivuuden kannalta. Selittävä tutkimus asiantuntijuuden, ymmärtävä ja kriittinen tutkimus demokratian julkisuuden ja avoimuuden sekä itsensä korjaavuuden kannalta (105/99).

Berndtsonin erittely valtio-opin tiedonintresseistä (101-105/ 93-98) kertoo, että toisin kuin luonnontieteissä, valtio-opissa säännönmukaisuuksien etsintä on vain yksi mahdollinen tutkimuksen tavoite, ymmärtävä ja kriittinen tutkimuksen tavoite ovat yhtä lailla mahdolliset. Lisäksi kulttuurikohtaiset erot tutkimuksen kohteiden välillä ovat huomattavat, joten säännönmukaisuudet on rajattava tiettyihin olosuhteisiin. Sinänsä vastaava tutkimuksen pätevyysalueen rajausta kuuluu myös luonnontieteisiin, mutta käsitteistö ja perusteet rajauksille eivät ole samalla tavalla kiistanalaiset käytäntösuhteen takia. Valtio-opissa käsitteet jäsentävät ihmisten välisiä suhteita ja käsitteet näyttävät eri toimijoiden tai käytäntöjen perspektiiveistä katsoen erilaisilta (93/ 88). Tutkijain ja käytännössä toimivien perspektiivit ovat erilaiset. Siksi tutkimus ei suoraan esitä, miten tulisi menetellä, vaan tarjoaa näkökulman asioihin tai tukevoittaa asiantuntijan arviointikykyä.

Behavioraalinen tutkimussuuntaus käsitti luonnontieteellisen tiedeihanteen merkityksen yhteiskuntatieteelle liian suoraviivaisesti sitä kopioiden ja siten väärin (91/ 85). Yhteiskuntatieteellinen tutkimus voi suoraan vaikuttaa kohteensa toimintatapoihin. Vuorovaikutuksen merkitystä on vaikea ennakoida ja tutkimukset voivat jopa muodostua itseään täydentäviksi tai itseään tuhoaviksi.

4-4,5 pistettä oli maksimi hyvästä Habermasin tiedonintressien esittelystä, jos sitä jatkoi Berndtsonin esityksellä valtio-opin tiedonintresseistä. Lisäpisteet edellyttivät, että vastattiin kysymykseen käytännöllisen tieteen luonteesta eli tutkimuksen ja käytäntöjen vuorovaikutuksesta yleensä ja valtio-oppia verrattiin luonnontieteisiin ja mahdollisesti oikeustieteisiin ja historiaan.

Eroja hyvienkin intressivastausten välillä korostettiin pisteytyksessä asioiden ymmärtämisen perusteella. Selvästi näkyi, että tiedonintressikohdat oli luettu lähes ulkoa. Vastaavasti esimerkiksi itseään täydentävästä tai tuhoavasta tutkimuksen ja käytännön vuorovaikutussuhteesta (vaalitutkimus) esitettiin monesti pääasiana eikä asiaa esitetty valtio-opillisen tutkimuksen vaan yksinomaan vaalitutkimuksen ominaisuutena. Oli siis eduksi, jos vastaaja ymmärsi teoksen näkökulman laajemmin. Lisäpisteitä sai arvioimalla joidenkin teoksessa mainittujen tutkimussuuntausten käytäntösuhteita yleisten näkökohtien perusteella (esim. 266, 273, 276-285, 294-6/261, 268, 272-281, 290-291). Jos esityksestä puuttui tiedonintressien esitys tai se oli hyvin tiivis muutaman rivin esitys, mutta tieteenalan käytäntösuhde oli selkeästi esitetty ja perusteltu ero luonnontieteiden ja valtio-opin välillä saattoi saada max 4,75.

2 a) Miten demokratiateoriat ja kansalaisen asema ja oikeudet ovat muuttuneet 1700- ja 1800-luvulla? (3p.)

Berndtson E: Poliitikka tieteenä./ Politik som vetenskap.

Alla olevat sivunumerot viittaavat painoksiin: (Berndtson 1992 / Berndtson 1996 ruotsinkielinen painos)

Mallivastaukseen tarvittavat tiedot ja pisteytys:

Molemmassa kysymyksissä täyden pistemäärän saavuttamiseen vaadittiin olennaisten tietojen lisäksi selkeää ja johdonmukaista kirjoittamistapaa.

Vastauksen ydin muodostui suojelevan, kehittävän ja suoran demokrateorian käsittelystä (191-192/ 196-197). Hyvään vastaukseen ei riittänyt pelkkä teorioiden ulkoluku, vaan vastaajan odotettiin yhdistävän teorioiden kehitys yksilön aseman yhteiskunnallisen muutoksen analyysin. Yksi tärkeimmistä muutosteemoista oli vaatimus kansalaisen poliittisesta osallistumisoikeudesta 1700-luvulta lähtien sekä keskustelu mahdollisen oikeuden yleisyydestä ja yhtäläisyydestä. Vastausta pystyi täydentämään monella eri tapaa. Yksi vaihtoehto oli yhdistää edellä mainitut kolme demokrateoriaa teorioiden historialliseen kehityskaareen viittaamalla klassiseen demokratioon tai 1900-luvun alun eliittiteorioihin. Toinen vaihtoehto oli analysoida varsinaisten poliittisten demokratioiden syntyhistorian sekä teorioiden välistä vuorovaikutussuhdetta. (19-20, 45-46, 184-185, 191-192 / 19-20, 46-47, 189-190, 196-197.)

2 b) Miten sukupuolta on tutkittu poliittisen sosialisoinnin perustana? (3p.)

Hyvä ja monien käyttämä lähtökohta vastaukselle oli määritellä aluksi poliittisen sosialisoinnin käsite (100-103 / 104-107). Vastauksen sisällössä yksi tärkeä painopiste oli Berndtsonin mainitseman kulttuurisen ja geneettisen sukupuolen (sex/gender) erottelu. Toinen tärkeä aihe oli sukupuolitutkimuksen painottuminen 1960-luvulla syntyneeseen naistutkimukseen (feministinen politiikan tutkimus). Naistutkimusta käsitellessä piti erottaa perinteinen ja uusi naistutkimus; siirtyminen tasa-arvotutkimuksesta näkymättömän vallan (esimerkiksi kieli) ja arkielämän poliittisuuden tutkimiseen. Naisen yhteiskunnallisen aseman käsittelystä sinänsä ei saanut pisteitä; sen sijaan sillä saattoi täydentää vastausta. (26, 35, 69, 117, 123-128 / 27, 36-37, 71, 121, 127-132.)

3) Korporatismiin uudet muodot ja hiljainen vallankumous ovat 1900-luvulla osoittautuneet puolue toiminnan haasteiksi. Arvioi näitä haasteita puolueiden poliittisten funktioiden perusteella. Mitkä ovat puolueiden vahvuudet haastajiin verrattuna? (6p)

Vastauksessa tuli esittää korporatismiin uudet muodot (s.173 / 167) ja Inglehartin esittämä hiljaisen vallankumouksen teesi (210-211 / 204-205) ja arvioida niiden merkitystä puolueiden kannalta. Tässä apuna tuli käyttää jäsenystä puolueiden poliittisistä funktioista, jotka saattoi esittää Almondin tai Eastonin perusteella (162-5, 182, 217 / 156-160, 176-177, 210-211).

Puolueita tuli tarkastella etujärjestötoiminnan valtiolliselle poliittiselle päätöksenteolle tuomien haasteiden ja toisaalta kansalaisia koskevan arvokumouksen nostamien haasteiden perusteella. Jos vastauksesta puuttui arvio puolueiden vahvuuksista maksimipisteet olivat 4,5, jos lähtökohdat oli muotoiltu niin, että ne olivat arvattavasti käsiteltävissä haastaviksi lähtökohdiksi. Pelkkä kysymyksessä nimettyjen lähtökohtien esitys jäi kolmen ja neljän pisteen välille.

Korporaatiokohdasta edellytettiin, että vastaaja käsitti etujärjestöjen neuvottelevan valtiollisen poliittisen toimijan kanssa ja haasteen koskevan intressien artikuloimista poliittisen päätöksenteon prosessissa. Hiljainen vallankumous tarkoitti Inglehartin esitystä arvojen ja osallistumistapojen vähittäisestä muuttumisesta jälkimateriaaliksi. Molemmat ovat puolue toiminnan haasteita. Arvot muuttuvat ympäristöä ja ihmissuhteita korostaviksi. Kansalaiset osin passivoituvat perinteiseen

puoluepolitiikkaan nähden, mutta toisaalta haluavat kansalaisina osallistua uudella tavalla julkisten yhteisöjen poliittiseen toimintaan. Arvokumous on vahvistunut uusien yhteiskunnallisten liikkeiden ja uusien poliittisten toimintatapojen merkitystä(210-212/ 204-206). Funktioittain keskeinen ero oli kannatuksen kokoamisen ja poliittiseen päätöksentekoon osallistumisen välillä.

Arviointiosuudessa tuli esille, miten vastaaja osasi erottaa etujärjestötoiminnan ja puolue toiminnan toisistaan. Monet tarkastelivat eroa lähes yksinomaan kannatuksen kokoamisen perusteella ja rinnastivat suoraan ay-jäsenyyden ja puoluejäsenyyden, jotka kuitenkin ovat luonteeltaan ja tavoitteiltaan erilaiset ja toinen ei suoraan vaikuta toiseen. Siten ay-jäsenyyden yleisyys ja puoluejäsenyyden alhainen prosenttiosuus eivät suoraan kytkeydy toisiinsa. Kysymykseen ei tarkoituksella rakennettu yhteyksiä korostavaa komppaa, mutta kyky pitää asiat erillään osoittautui keskeiseksi 4,5-5 pisteen kynnyksen saavuttamiselle ja ylittämiseksi.

Toinen keskeinen vastauksen näkökulma oli, että vastaaja tarkasteli puolueiden haasteita myös puolueiden valtiollisen tai poliittiseen järjestelmään kuuluvan roolin perusteella. Puolueiden asema eduskunnassa perustuu yleisiin vaaleihin ja kannatukseen vaaleissa sekä puolueen toimintatapoihin ja asemaan hallituspuolueena. Puolue voi hallituksessa ja eduskunnassa toimia poliittisena päätöksentekijänä. Tätä roolia saattoi vastauksessa arvioida monella tavalla, mutta oli arvioitava etujärjestöjen ja arvokumouksen haastetta. Lisäpisteitä ei tullut, jos puolue toimintaa arvioi aivan muiden seikkojen perusteella kuten korruption.

Arviointiosuuden lähtökohtia: Etujärjestöillä ei ole arvoja vapaasti ja poliittisesti artikuloivaa roolia, koska sen toiminta perustuu jäsenkunnan intressien tai niiden mukaisten arvojen ajamiseen etujärjestöjen välisissä neuvotteluissa ja neuvotteluissa valtiiovallan kanssa. Siten ne eivät pysty vastaamaan arvokumoukseen, joka on poliittinen murros ja johon on puolueet voivat vapaammin osallistua tai reagoida.

Perustellut vastukset palkittiin, eikä pienistä asiavirheistä rangaistu, sen sijaan valtiollisten elinten, puolueiden ja etujärjestöjen roolin tai tehtävien väärin ymmärtämisestä pisteet tippuivat tai lisäpisteet jäivät saamatta (oikeat perustiedot: luvut 6-9, koulutiedot ja uutisten seuranta).

Lisäpisteitä saattoi saada esimerkiksi arvioimalla Downsian esityksen perusteella puolueiden ideologian laadintaa (187 / 181), Lowin kritiikkiä etujen ajamisen (pluralismin) politiikkaa kohtaan (209-210/ 203), legitimizeettikriisin näkökohtia (263-4 /257-8) tai poliittisten suhdannevaihtelujen teorian perusteella puolueiden tapoja koota kannatusta (259-260 / 253-255). Lisäksi luvusta poliittinen sosialisatio saattoi poimia näkökohtia kannatuksen muutosten arviointiin.